

στραψε λαμπρῶς, καὶ ἐφώτισεν ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον, ἐν ᾧ ἐθέτομεν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς γεφύρας. Εἰς τὴν ἀκαριαίαν ὁμῶς λάμψιν εἶδομεν καὶ ἡμεῖς κατέναντι ἡμῶν ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου ἱστάμενον τὸν παράφρονα, ἡ δ' αἰφνιδια αὕτη ὅψις καὶ ἡ σφοδρότης τῆς λάμψεως κατέπληξαν τὴν Ἀγγελικὴν, ἥ τις, ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ, ὠπισθοδρόμησεν ἐξ ἐναντίας ἐν βῆμα, καὶ ἀπέσυρε καὶ ἐμέ.

Ἀμέσως δὲ τὴν πρώτην ἀστραπὴν διεδέχθη δευτέρα· καὶ εἰς αὐτῆς τὸ φῶς εἶδαμεν τὸν δυσυχὴ ψάλτην εἰς τὴν αὐτὴν μὲν ἀκόμη θέσιν ἱστάμενον, ἀλλ' ἔχοντα τεταμένους τὰς δύο χεῖρας, ὡς ἂν μᾶς ἐκάλει, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μοῖ ἐφάνησαν εὐρέως τεταμένοι καὶ σπινθηροβολοῦντες. Ἀμέσως δὲ σχεδὸν τὸν ἠκούσαμεν ἀρχίζοντα πάλιν τὸ ἄσμα του, ἀλλὰ κατὰ τρόπον παράδοξον καὶ διακεκομμένως, ὡς ἂν κατέβαλλεν αὐτὸν ἡ συγκίνησις, ἡ ὡς ἂν αὐτοσχεδίαζε. Καὶ τῷ ὄντι τὴν στροφὴν ἦν ἐψαλλε δὲν εἶχον ἀκούσει πρὶν· ἐπειδὴ, ὡς ὅλας, τὴν ἐπανελάβε δις, ἐδυνήθη νὰ τὴν ἀπομνημονεύσω. Ἐλεγε δέ·

Φύσις, ὡς ἐθῆλασα,
Νέος ὢν, τὸ γάλα σου,
Πάλιν Σὲ ποθῶ.
Νὰ μ' ἀνοίξης ἔρχομαι,
Μῆτερ, τὰς ἀγκάλας σου,
Καὶ νὰ κοιμηθῶ.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ἌΛ. Ῥ. ῬΑΓΚΑΒΗΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

ΑΙ ΔΥΩ ΕΡΩΜΕΝΑΙ.

(Συνέχεια ἰδὲ φύλ. 5).

VII.

Ἐπειδὴ ὁ Βαλεντίνος εἶχε λησμονήσῃ τὸ ρινόμακτρον τῆς μαρκησίας, δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν εἶχεν ἐν ἄλλο εἰς τὸ θυλάκιόν του.

Ἐνῷ ἡ Κυρία Δελωναὶ ἔκλαιεν, ὁ ἀπερίσκεπτος νεανίας μας, ὅστις τὸ ἡγνόει ἐντελῶς, ἀπείχε πολὺ τοῦ νὰ κλαίῃ. Εὐρίσκετο εἰς μικράν τινα αἰθουσαν, χρυσωτὴν καὶ μυροδόλον ὡς κομψὴν θήκην ζαχαρωτῶν, ἐξηπλωμένος ἐπὶ ἀναπαυτικῆς καθέδρας ἐξ ἰοχρόου δαμνσκηνοῦ. Ἡκροάζετο, ἀφοῦ εἶχε γευματίσει καλῶς, ἐν βάλς τοῦ Weber, καὶ, ῥοφῶν ἐξαίρετον καφὲν, παρετῆρει ἐνίοτε τὸν λευκὸν λαιμὸν τῆς Κυρίας Πάρνης, ἥ τις κομψῶς ἐστολισμένη καὶ ἐξημμένη, ὡς λέγει ὁ Ὄφφμαν, ἀπὸ τὸ τέψ, ἐγύμναζε τὰς ωραίας τῆς χεῖρας ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμ-

βάλου. Τὸ βάλς ἦτον ἀρκετὰ δύσκολον καὶ εἶναι δίκαιον νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ ἔπαιζεν ἐξαίρετα. Ἀγνοῶ τίς ἤξιζε περισσοτέρους ἐπαίνους, ὁ αἰσθηματικὸς μουσικοδιδάσκαλος τῆς Γερμανίας, ἡ εὐφυὴς μουσουργὸς ἢ τὸ θαυμάσιον κλειδοκύμβαλον τοῦ Ἑρᾶρ, τὸ ὁποῖον ἐξέπεμπεν εἰς ἡχηράς δονήσεις τὴν διπλὴν ἔμπνευσιν ἥτις τὸ ἐξωγοῖνε.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ βάλς, ὁ Βαλεντίνος ἠγέρθη καὶ, ἐκφέρων ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του ἐν ρινόμακτρον: «Λάβετε, εἶπε, σὰς εὐχαριστῶ, ἰδοὺ τὸ ρινόμακτρον τοῦ μ' ἐδανείσατε.»

Ἡ μαρκησία ἔκαμεν ἀκριβῶς ὅ,τι εἶχε κάμει ἡ Κυρία Δελωναί. Ἐρρίψε τὸ βλέμμα τῆς εἰς τὸ κέντημα, ἡ δὲ λεπτοφυὴς χεὶρ τῆς ἡσθάνθη, ὡς ἐκ τῆς τραχύτητος τοῦ ὑφάσματος ὅτι τὸ ρινόμακτρον δὲν ἦτον ἰδικόν τῆς. Τὰ κεντήματα ἦσαν ὀλίγιστα, ἀλλ' ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ ρινόμακτρον ἀνῆκεν εἰς γυναῖκα. Τὸ περιέστρεψε δις ἢ τρίς, τὸ ὠσφράνθη μετὰ προφυλάξεως, τὸ παρετῆρσε πάλιν, καὶ ἐπειτα τὸ ἔρριπεν εἰς τὸν Βαλεντίνον, καὶ τῷ εἶπεν: «Ἀπατάσθε, τὸ ρινόμακτρον αὐτὸ δὲν εἶναι ἰδικόν μου· ἀνήκει ἴσως εἰς καμμίαν θαλαμηπόλον τῆς μητρός σας.»

Ὁ Βαλεντίνος ὅστις εἶχε φέρει ἐξ ἀπροσεξίας τὸ ρινόμακτρον τῆς Κυρίας Δελωναί, τὸ ἀνεγνώρισε καὶ ἡσθάνθη πάλλουσαν τὴν καρδίαν του. «Διατί ἀνήκει εἰς καμμίαν θαλαμηπόλον;» ἀπεκρίθη. Ἀλλ' ἡ μαρκησία εἶχε καθίσει πάλιν πλησίον τοῦ κλειδοκυβάλου, ὀλίγον μεριμνῶσα περὶ ἀντεραστρίας ἥτις μετεχειρίζετο πρόστυχον ρινόμακτρον. Ἐπανελάβε τὸν γοργὸν ρυθμὸν τοῦ θάλς καὶ ἐπροσποίηθη ὅτι δὲν ἤκουεν.

Ἡ ἀδιαφορία αὕτη ἐπέιραξε τὸν Βαλεντίνον ἔλαβε τὸν πλόν του ἐτοιμαζόμενος νὰ ἐξέλθῃ.

— Αἶ! ποῦ πηγαίνετε, ῥώτησεν ἡ Κυρία Πάρνης.

— Εἰς τῆς μητρός μου διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν θαλαμηπόλον τῆς τὸ ρινόμακτρον τὸ ὁποῖον μὲ ἐδάνεισε.

— Θὰ σὰς ἰδῶμεν αὔριον; Θὰ μὲ εὐχαριστήσῃτε ἐὰν ἔλθετε νὰ γευθῇτε ἐδῶ.

— Ὦχι! θὰ ἦμαι ἐνασχολημένος ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ὁ Βαλεντίνος ἐξηκολούθει νὰ περιφέρεται καὶ ὁμῶς δὲν ἀπεφάσιζε νὰ ἐξέλθῃ. Ἡ μαρκησία ἠγέρθη καὶ τὸν ἐπλησίασε.

— Παράδοξος ἄνθρωπος εἶσθε, τῷ εἶπεν· ἠθέλατε λοιπὸν νὰ μὲ ἰδῇτε ζηλοτυποῦσαν;

— Ἐγώ; παντάπασιν. Ἡ ζηλοτυπία εἶναι αἰσθημα τὸ ὁποῖον ἀποστρέφομαι.

— Λοιπὸν διατί δυσαρτετεῖσθε ὅτι τὸ ρινόμακ-

τρον τοῦτο τὸ νομίζω ἀνῆκον εἰς ὑπηρετρίαν; Ἐγὼ πταίω ἢ σεῖς;

— Δὲν δυσареστοῦμαι ποσῶς εὐρίσκω τὸ πρᾶγμα φυσικώτατον.

Ταῦτα λέγων ἔστρεψε τὰ νῶτα. Ἡ Κυρία Πάρνης ἐπροχώρησεν ἀπαράχω, ἤρπασε τὸ ρινόμακτρον τῆς Κυρίας Δελωναί καὶ πλησιάσασα εἰς ἀνοικτόν τι παράθυρον, τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν δρόμον.

— Τί κάμνετε; ἀνέκραξεν ὁ Βαλεντίνος, καὶ ἔδραμε νὰ τὴν ἐμποδίσῃ· ἀλλ' ἦτον πλέον ἀργά.

— Θέλω νὰ μάθω, εἶπε γελῶσα ἡ μαρκησία, μέχρι τίνος βαθμοῦ τὸ θεωρεῖτε πολύτιμον καὶ ἔχω περιέργειαν νὰ ἰδῶ ἂν θὰ καταβῇτε νὰ τὸ ἀναζητήσετε.

Ὁ Βαλεντίνος ἐδίστασε πρὸς στιγμὴν καὶ ἐλόκινισεν ἀπὸ πείσμα. Ἐπεθύμησε νὰ τιμωρήσῃ τὴν μαρκησίαν διὰ δηκτικῆς τινος ἀπαντήσεως, ἀλλὰ, ὅπως συμβαίνει συχνά, ἡ ὀργὴ τοῦ ἀφήρει τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος. Ἡ Κυρία Πάρνης ἤρχισε νὰ γελᾷ ἐπὶ μᾶλλον, αὐτὸς δὲ ἐφόρσε βιαίως τὸν πλόν του καὶ ἐξῆλθε λέγων· «Ἰπάγω νὰ τὸ ζητήσω.»

Τὸ ἐξήτησε τῷ ὄντι πολλὴν ὥραν· ἀλλὰ, ρινόμακτρον ριφθὲν εἰς τὸν δρόμον ταχέως ἀρπάζεται, αὐτὸς δὲ εἰς μάτην περιφέρθη δεκάκις ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον τοῦ πεζοδρομίου ἕως εἰς τὸ ἄλλο. Ἡ μαρκησία εἰς τὸ παράθυρόν της ἐγέλα πάντοτε καὶ τὸν παρετῆρει τί ἔκαμνε. Βαρυθεὶς τέλος καὶ ἐντρεπόμενος ὀλίγον, ὁ Βαλεντίνος ἀπεμακρύνθη χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν προσποιούμενος ὅτι δὲν ἐνόησεν ποσῶς ὅτι τὸν παρετῆρουν. Εἰς τὴν γωνίαν ὁμως τῆς οδοῦ ἐστράφη καὶ εἶδε τὴν Κυρίαν Πάρνης ἥτις δὲν ἐγέλα πλέον καὶ τὸν παρηκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐξηκολούθητε νὰ προχωρῇ χωρὶς νὰ ἡξεύρῃ ποῦ ἐπήγαινε καὶ μηχανικῶς διευθύνθη πρὸς τὴν ὁδὸν ὅπου ἦτον ἡ κατοικία τῆς Κυρίας Δελωναί. Ἡ ἐσπέρα ἦτον ὡραία, ὁ οὐρανὸς καθαρὸς, ἡ δὲ χίρρα ἥτις εἶχε περάσει ἡμέραν θλιβεράν ἴστατο εἰς τὸ παράθυρόν της.

— Ἐχω ἀνάγκην ἐνθαφρύνσεως, εἶπεν εἰς τὸν Βαλεντίνον ἅμα τὸν εἶδεν εἰσελθόντα. Εἰς ποῖον ἀνῆκει τὸ ρινόμακτρον τὸ ὁποῖον ἀφήκατε ἐδῶ; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Βαλεντίνος ἐταράχθη τόσον, ὥστε ἦτον ἀδύνατον ἡ χίρρα νὰ μὴ ὑπονοήσῃ τι, καὶ χωρὶς νὰ περιμένη ἀπόκρισιν:

«Ἀκούσατέ με, τῷ εἶπεν. Ἡξεύρετε ὅτι σὰς ἀγαπῶ· γνωρίζετε πολλὸν κόσμον καὶ ἐγὼ δὲν βλέπω κανένα μὴ εἶναι ἐπίσης ἀδύνατον νὰ μανθάνω

τί πράττετε ἐνῷ διὰ σὰς ἦτον εὐκόλον νὰ ἔχετε πλήρη γνῶσιν καὶ τῶν ἐλαχίστων μου πράξεων, ἂν, σὰς ἤρχετο τοιαύτη ὀρεξις. Δύνασθε νὰ μὲ ἀπατήσετε εὐκόλως καὶ ἀτιμωρητῇ, ἐπεὶ δὲν θέλω οὔτε νὰ σὰς ἐπιτηρῶ οὔτε νὰ παύσω τοῦ νὰ σὰς ἀγαπῶ· ἐνθυμηθῆτε, σὰς παρακαλῶ, τὸν λόγον μου τοῦτον· Ἐνωρὶς ἡ ἀργὰ τὰ πάντα μανθάνονται καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι τοῦτο εἶναι θλιβερόν πρᾶγμα.

Ὁ Βαλεντίνος ἤθελε νὰ τὴν διακόψῃ, ἀλλ' αὐτὴ, λαβοῦσα τὴν χεῖρά του, ἐξηκολούθησε.

— Δὲν λέγω ὅλην τὴν ἀλήθειαν· τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅχι θλιβερόν, ἀλλὰ τὸ θλιβερώτερον τοῦ κόσμου. Ἄν τίποτε δὲν εἶναι γλυκύτερον παρὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐτυχίας, τίποτε δὲν εἶναι φρικωδέστερον παρὰ τὸ νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι ἡ παρελθούσα εὐτυχία ἦτο ψευδής! Ἐσυλλογίσθητε ποτὲ τί θὰ ἦναι τὸ νὰ μισήσῃ τις ὅσους ἠγάπησε; Φαντάζεσθε ὀδυνηρότερόν τι; Σκεφθῆτε τοὺς λόγους μου, σὰς ἐξορκίζω. Ὅσοι ἡδύονται εἰς τὸ νὰ ἀπατοῦν τοὺς ἄλλους, ἐγκαυχῶνται συνήθως εἰς τοῦτο· νομίζουν ὅτι δεικνύουσιν οὕτω ὑπεροχὴν τινὰ ἀπέναντι τῶν ἀπατωμένων· ἡ ὑπεροχὴ αὕτη εἶναι πολὺ ἀσήμαντος· ἔπειτα ποῖον τὸ ἀποτελέσματός της; Τὸ κακὸν εἶναι εὐκολώτατον. Νέος τῆς ἡλικίας σας δύναται ν' ἀπατήσῃ τὴν ἐρωμένην του μόνον πρὸς διασκέδασιν, ἀλλ' ἡ διασκέδασις παρέρχεται, ἡ ἀλήθεια ἔρχεται, καὶ τί μένει τότε; Δυστυχῆς γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα, ἥτις ἐνόμισεν ἑαυτὴν ἀγαπωμένην, καὶ εὐτυχῇ, ἥτις σὰς ἐθεώρει ὡς τὸ μόνον ἀγαθὸν αὐτῆς· συλλογισθῆτε εἰς ποῖαν θέσιν εὐρίσκεται ἂν ἀναγκασθῇ νὰ σὰς ἀποστρέφεται!

Ἡ ἀφέλεια τῆς γλώσσης ταύτης συνεκίνησε τὸν Βαλεντίνον μέχρι βάθους καρδίας.

— Σὰς ἀγαπῶ, τῇ εἶπε· μὴν ἀμφιβάλλετε, δὲν ἀγαπῶ καμμίαν ἄλλην.

— Ἐχω ἀνάγκην νὰ τὸ πιστεύσω, ἀπεκρίθη ἡ χίρρα, καὶ, ἂν λέγετε τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ ὁμιλήσωμεν ποτὲ πλέον τί ὑπέφερα σήμερον. Συγχωρήσατε ὁμως νὰ προσθέσω ἀκόμη μίαν λέξιν τὴν ὁποῖαν ἀφεύκτως θὰ σὰς εἰπῶ. Εἶδον τὸν ἐξηκονταετῆ πατέρα μου ν' ἀπατηθῇ ἀπὸ φίλον του τινὰ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Μία ἐπιστολὴ εἶχεν εὑρεθῇ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ φίλος οὗτος διηγείτο ὁ ἴδιος τὸν δόλον του καὶ ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν θλιβεράν αὐτοῦ ἐπιδειξιότητα ἥτις τῷ εἶχε προσπορίσει ὀλίγα τραπέζικα γραμμάτια με ζημίαν ἰδικήν μας. Εἶδα τότε τὴν πατέρα μου περίλυπον καὶ ἐκπληκτον, με κύπτουσαν τὴν κεφαλὴν, ν' ἀναγινώσκῃ τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην· ἐντρέπετο τόσον ὅσον ἂν ἦτον

αὐτὸς ἔνοχος· ἐσπόγγισε ἐν δάκρῳ ἐπὶ τῆς παρειᾶς του, ἔρριψε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ πῦρ καὶ ἀνέκραξε· «Πόσον ἡ ματαιοφροσύνη καὶ τὸ συμφέρον εἶναι εὐτελεῖ πράγματα, ἀλλὰ καὶ πόσον φρικτὸν εἶναι νὰ χάσῃ τις φίλον!» Ἄν ἦσθε ἐκεῖ, Βαλεντίνε, θὰ ὠρκίζεσθε νὰ μὴ ἀπατήσετε ποτὲ κανένα;

Ἡ Κυρία Δελωναὶ ἔχυσε δάκρυα τινὰ ἐνῷ ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας. Ὁ Βαλεντίνος ἐκάθητο πλησίον της καὶ ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως τὴν ἐφείλκυσε πρὸς ἑαυτὸν, ἐκείνη δὲ στηρίζασα τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ, ἐξαγχοῦσα ἀπὸ τὸ θυλάκιον τοῦ φορέματός της τὸ ρινόμακτρον τῆς μαρκησίας·

— Εἶναι τῷ ὄντι ὠραῖον, τῷ εἶπε, τὸ κέντημά του εἶναι λεπτότατον· δὲν μοῦ τὸ ἀφίνετε; Ἡ ἔχουσα αὐτὸ δὲν θὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὸ ἀπώλεσεν· ὅταν ἔχῃ τις τοιοῦτον ρινόμακτρον, ἔχει καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἐγὼ ἔχω μόνον δώδεκα καὶ δὲν εἶναι πλούσια. Φέρετέ μοι τὸ ἰδικόν μου τὸ ὁποῖον ἐλάθετε καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν διὰ σᾶς, ἀλλ' ἐγὼ θὰ κρατήσω τοῦτο.

— Διατὶ νὰ σᾶς τὸ ἀφίσω, ἀπεκρίθη ὁ Βαλεντίνος, ἀφοῦ δὲν θὰ τὸ μεταχειρισθῇτε;

— Ἐξ ἐναντίας, φίλε μου· πρέπει νὰ παρηγορηθῶ διότι τὸ εὔρον ἐπὶ τοῦ καθίσματος τούτου καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ σπογγίσῃ τὰ δάκρυά μου ἕως οὗ παύσουν νὰ ῥέωσιν.

— Ἄς τὰ σπογγίσῃ τὸ φίλημα τοῦτο! ἀνέκραξεν ὁ νέος. Λαμβάνων δὲ τὸ ρινόμακτρον τῆς Κυρίας Πάρνης, τὸ ἔρριπεν ἀπὸ τὸ παραθυρον.

(*Ἀκολουθεῖ.*)

ALFRED DE MUSSET.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ.

Ἡ εἰς τὴν ἀλήθειαν ἄγρουσα ὁδὸς δὲν εἶναι εὐθεῖα τις καὶ ὁμαλὴ, ἀλλ' ἀτραπὸς στενὴ καὶ τραχεῖα, διὸ οἱ ταύτην ὁδεύοντες εὐκόλως ἀποπλανῶνται ἂν δὲν μεταχειρισθῶσιν ὀρθῶς τὰς τε αἰσθήσεις καὶ τὸ λογικὸν αὐτῶν.

Καὶ ὅταν μὲν ἐξ ἀγνοίας οἱ ἄνθρωποι περιπίπτωσιν εἰς ἀπάτην, ὥσπερ οἱ ἀπαζιώσαντες τὴν πείραν καὶ τὴν παρατήρησιν ἀρχαῖοι, δύνανται ἴσως νὰ δικαιολογηθῶσι προβάλλοντες τὴν φυσι-

κὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τὸ φύσει δυσχερὲς τῆς ἐρεῦνης. Ὅταν δὲ ἐκ προλήσεως καὶ ἐν γνώσει ἐπινοῶσι μέσα πρὸς ἀποπλάνησιν, ὠφελοῦμενοι, εἴτε ἐκ τῶν ἔξεων τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε ἐκ τῆς φυσικῆς τάσεως, ἣν ἔχει πρὸς πᾶν τὸ διαγεῖρον θαυμασμὸν, καὶ ἐμβάλλωσιν αὐτὸν εἰς φαντασιώδη συστήματα, ἔχωσι δὲ καὶ τὴν τὸλμην νὰ ἐπιβάλωσιν αὐτὰ καὶ εἰς τοὺς πεπαιδευμένους, τότε τὸ ἀληθὲς φῶς τῆς ἐπιστήμης πρέπει νὰ ἐκλάμψῃ ἄπλετον, ἵνα διασκεδάσῃ τὸ σκότος τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀρθοδοξία ἔχει ἐχθροὺς ἐπιβούλους· ἀλλὰ, πιστοὶ στρατιῶται τῆς ἀληθείας, οἱ ταύτης ἐρασταὶ, ἐμμένοντες καὶ μαχόμενοι ἔνθα ἐτάχθησαν, καταβάλλουσιν ἄρδην, ὅτε μὲν τὴν ἱεροκρισίαν, εἰς ἣν ὑποβάλλοντο, ὡς εἰς δοκιμαστήριον, αἱ θεόπεμπτοι ἀλήθειαι τοῦ Γαλιλαίου καὶ Κεπλέρου, ὅτε δὲ τὰ φαντασιώδη ὀκτοδομήματα τοῦ Γάλλου (Gall), τοῦ Μεσμέρου κτλ. ἀτυχῶν τούτων ἐρμηνευτῶν τῶν γινομένων. Τόσον εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ πείρα ἄνευ τοῦ λόγου θνήσκει, ὅσον ὅτι καὶ τὸ σῶμα χωριζόμενον ἀπὸ τῆς ψυχῆς σήπεται!

Πόσον μακρὰν ἡμῶν ἔμειναν οἱ χρόνοι τῆς ἐπιστημονικῆς ἀπάτης καὶ τῶν ψευδῶν ἰδεῶν, πόσον τὰ μέσα τοῦ ἐξελέγχειν τὴν ἀγυρτεῖαν κατήντησαν πρόχειρα σήμερον! Ἡ ἀστρολογία, ἡ μαντεία, κτλ. δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν εἰμὴ μόνον μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τῆς ἐπιστημονικῆς ὀρθοδοξίας. Δόξα ἀφθαρτος διὰ τοῦτο περιβάλλει τὸν Γαλιλαῖον καὶ τὸν Βάκωνα, ἐπεὶ δὴ τὰ σκότῃ διαλύονται ὑπὸ τοῦ φωτός τῆς ἐπιστημονικῆς πίστεως, ἣν οὗτοι ἐθεμελίωσαν. Δι' αὐτῶν οἱ σοφισματῖαι κατεβλήθησαν, δι' αὐτῶν ἡ περιπατητικὴ διδασκαλία ἐματαιώθη, δι' αὐτῶν ἡ ἱατρικὴ δεισιδαιμονία τοῦ μεσαιῶνος ἐξέλιπεν.

Οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἱατροὶ, ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες τὸ καλούμενον *Ἰατροσόφισον*, ἐδίδασκον «*Διὰ τὴν κεφαλαίαν*, θές εἰς τὸν αὐχένα τὴν ἱεροβοτάνην (auct. Forestus).

Διὰ τὴν ἐπιληψίαν, ἐξάρτησον εἰς τὸν τράχηλον μικρὸν στέλεχος ἀκτῆς (auct. Anton. Hartmann et Bartholin).

Διὰ τὴν ὑποχορδίσαν, θές ἐπὶ τῆς καρδίας μικρὸν σάκκον πλήρη κρόκου.

Διὰ τὴν ὁδοτορεῖαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς καραβίδος.

Διὰ τὴν αἰμοπετίαν, θές ἐπὶ τοῦ στομάχου φρῦνον, φανευθέντα καθ' ὃν χρόνον ὁ ἥλιος κεῖται ἐπὶ τοῦ λέντος τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου (auct.